

УДК 378.011

DOI 10.32782/2412-9208-2024-1-160-170

**PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR THE FORMATION
OF THE READINESS OF FUTURE TEACHERS OF BIOLOGY
AND THE BASICS OF HEALTH TO USE HEALTH-SAVING
TECHNOLOGIES IN GENERAL SECONDARY EDUCATION
INSTITUTIONS**

**ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ БІОЛОГІЇ ТА ОСНОВ ЗДОРОВ'Я
ДО ЗАСТОСУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ**

Svitlana KARA,

PhD in Pedagogy,
Associate Professor,
Berdyansk State Pedagogical
University
66, Zhukovsky Str., Zaporizhzhia,
Zaporizhzhia Oblast, 69000,
Ukraine

Світлана КАРА,

кандидат педагогічних наук,
доцент,
Бердянський державний
педагогічний університет
вул. Жуковського, 66,
м. Запоріжжя, Запорізька область,
69000, Україна

karasvetlanaivanivna@gmail.com
https://orcid.org/0000-0001-8456-5428

Svitlana KHATUNTSEVA,

Doctor of Pedagogy,
Professor,
Berdyansk State Pedagogical
University
66, Zhukovsky Str., Zaporizhzhia,
Zaporizhzhia Oblast,
69000, Ukraine

Світлана ХАТУНЦЕВА,

доктор педагогічних наук,
професор,
Бердянський державний
педагогічний університет
вул. Жуковського, 66,
м. Запоріжжя, Запорізька область,
69000, Україна

katuncevasm@gmail.com
https://orcid.org/0000-0001-9123-6366

ABSTRACT

The article analyzes the pedagogical conditions for the formation of the readiness of future teachers of biology and the basics of health to use health-saving technologies in general secondary education institutions.

Pedagogical conditions for the readiness of future teachers of biology and the basics of health to use health-preserving technologies are understood as a set of features of the functioning of the educational environment that affect the development of the future

teacher's professional qualities, ensure the effectiveness of his professional training, and form the readiness to use health-preserving technologies in institutions general secondary education.

Based on the analysis of scientific research, the pedagogical conditions for the formation of the readiness of future teachers of biology and the basics of health to use health-preserving technologies in general secondary education institutions are identified: 1) the formation of positive motivation of future teachers of biology and the basics of health to use health-preserving technologies; 2) improvement of the content of educational components, forms and methods of professional training aimed at preparing future teachers of biology and the basics of health to carry out health-preserving activities.

It is noted that the implementation of the first pedagogical condition for the formation of the readiness of future teachers of biology and the basics of health to use health-preserving technologies will depend on the development of awareness of the need to create a health-preserving educational environment and an understanding of the peculiarities of the formation of health-preserving competence of students. It is aimed at making future teachers understand the importance of preserving the health of the younger generation and understanding the need to increase their own health-preserving competence. The implementation of the second condition will depend on the use of innovative forms, methods and means of learning in the educational process of the institution of higher education.

The professional competences and program learning outcomes that will allow the future teacher to design the educational process as a health-preserving one have been determined.

Key words: *pedagogical conditions, future teachers of biology and the basics of health, health-saving technologies.*

Вступ. Теоретичні засади підготовки майбутніх учителів до реалізації здоров'язбережувальних технологій на сучасному етапі розвитку педагогічної науки має важливе наукове, освітнє і суспільне значення.

Аналіз психолого-педагогічної та методичної літератури [7; 10] дає підстави стверджувати, що використання здоров'язбережувальних технологій є головним напрямом вирішення проблем збереження та зміцнення здоров'я молоді в сучасних умовах освітнього простору.

Соціальним запитом кожної країни є формування компетентної особистості, здатної вести здоровий спосіб життя та бути корисною для суспільства [13].

Ефективність професійної діяльності в сфері збереження здоров'я школярів головним чином залежить від рівня відповідної підготовки вчителів. У зв'язку з цим, особливої актуальності набувають питання підготовки майбутніх учителів біології та основ здоров'я до застосування здоров'язбережувальних технологій. Відповідно, зміст професійної підготовки майбутніх учителів повинен бути зорієнтований на опанування теоретичними знаннями і практичними вміннями щодо застосування здоров'язбережувальних технологій в закладах загальної середньої освіти.

Особливості та різновиди здоров'язбережувальних технологій віднайшли своє відображення в працях таких науковців як В. Бобрицька, М. Гончаренко, Н. Грицай, Ю. Лукашин, А. Маджуга, Н. Семченко та ін.

Особливості формування здоров'язбережувальної компетентності студентів-біологів педагогічного університету розглядали В. Бобрицька, Т. Бондаренко, Ю. Шапран та ін. Аналіз досліджень реалізації здоров'язбережувальних технологій в освітньому процесі висвітлено в наукових працях вчених Н. Смірнова, Е. Вайнера, І. Борисової та ін.

Незважаючи на те, що з боку науковців велика увага приділяється вказаній вище проблемі, залишається недостатньо розробленою проблема формування готовності майбутніх учителів біології та основ здоров'я до застосування здоров'язбережувальних технологій.

Мета роботи: проаналізувати педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів біології та основ здоров'я до застосування здоров'язбережувальних технологій в закладах загальної середньої освіти.

Методи дослідження. Для досягнення мети використано аналіз науково-методичної літератури із проблеми дослідження, узагальнення наукових фактів, педагогічне спостереження.

Результати дискусії. Важливим засобом вдосконалення процесу професійної підготовки здобувачів вищої освіти в галузі здоров'язбереження школярів є розробка педагогічних умов формування готовності майбутніх учителів біології та основ здоров'я до застосування здоров'язбережувальних технологій.

Проаналізуємо підходи до визначення понять «умови» та «педагогічні умови» в сучасних наукових джерелах.

У науковій літературі щодо визначення поняття «умова» немає однозначного підходу. В різних психолого-педагогічних та філософських джерелах воно трактується як:

- сукупність об'єктивних можливостей змісту навчання, методів, організаційних засобів його здійснення, коли забезпечується успішне вирішення поставленого завдання педагогічного спрямування [1];
- сукупність соціально-педагогічних і дидактичних факторів, що впливають на навчальний процес, та надають змогу керувати ним [3];
- обставини, особливості реальної дійсності, за яких відбувається або здійснюється що-небудь [4].

Отже, поняття «умова» в педагогічній науці розуміється як сукупність певних факторів, обставин, впливів, процесів, що надають змогу управляти освітнім процесом, у результаті якого формується особистість.

«Педагогічні умови» в науковій літературі визначають як:

- система, складовими якої є певні норми, методи, умови, ситуації, що об'єктивно склалися та є необхідними для досягнення певної педагогічної мети [12];
- умови, у яких ефективно відбувається процес навчання [2];
- сукупність об'єктивних можливостей змісту навчання, методів, організаційних форм, що забезпечують успішність реалізації освітньої мети [5].

Аналіз різних підходів до визначення «педагогічних умов» дозволив нам сформулювати власне бачення досліджуваного феномену.

З огляду нашого дослідження під педагогічними умовами готовності майбутніх учителів біології та основ здоров'я до застосування здоров'язбережувальних технологій будемо розуміти сукупність особливостей функціонування освітнього середовища, які впливають на розвиток професійних якостей майбутнього вчителя, забезпечують результативність його фахової підготовки та формують готовність до застосування здоров'язбережувальних технологій в закладах загальної середньої освіти.

Задля забезпечення формування готовності майбутніх учителів біології та основ здоров'я до застосування здоров'язбережувальних технологій в закладах загальної середньої освіти на основі аналізу наукових досліджень нами виокремлено комплекс таких педагогічних умов: 1) формування позитивної мотивації майбутніх учителів біології та основ здоров'я до застосування здоров'язбережувальних технологій; 2) удосконалення змісту освітніх компонентів, форм та методів фахової підготовки, орієнтованої на підготовку майбутніх учителів біології та основ здоров'я до здійснення здоров'язбережувальної діяльності.

Обґрунтуємо доцільність їх впровадження в практику фахової підготовки майбутніх учителів біології та основ здоров'я та способи реалізації.

Перша умова – формування позитивної мотивації майбутніх учителів біології та основ здоров'я до застосування здоров'язбережувальних технологій в закладах загальної середньої освіти.

Педагогічні умови формування мотивації студентів розглядаються як одне із стрижневих утворень. Мотивацію студентів, взаємозалежність зовнішніх і внутрішніх умов розвитку особистості та її мотиваційну сферу досліджували вітчизняні науковці Б. Ананьєв, В. Леонтєв, С. Рубінштейн, О. Ковальова та ін., а також зарубіжні вчені Ж. Аткинсон, К. Левін, А. Маслоу та ін.

Аналіз сучасних педагогічних досліджень свідчить про те, що формування навчальної мотивації – це одна з важливих проблем вищої школи та є суттєво необхідною умовою для ефективного здійснення освітнього процесу.

Основним фактором, що впливає на мотивацію до навчання студентів є оволодіння знаннями, вміннями та навичками. У випадку низької мотивації викладачам доводиться використовувати різні способи стимулювання навчальної діяльності.

Ефективна організація освітнього процесу неможлива без урахування спонукальних причин, які визначають діяльність студента, а отже, процес формування мотивації студентів до застосування здоров'язбережувальних технологій в закладах загальної середньої

освіти передбачає з'ясування тих складників мотивації, на які необхідно здійснювати цілеспрямований педагогічний вплив.

Виділяють мотиви внутрішні та зовнішні. Якщо для студента велике значення має діяльність, при якій задовольняється пізнавальна потреба в процесі навчання, йдеться про внутрішню мотивацію. Якщо переважають інші потреби (наприклад, одержання похвали), це означає дію зовнішніх мотивів. До зовнішніх мотивів відносять також стимули, об'єктивні умови середовища, в якому перебуває людина.

У контексті нашого дослідження вважаємо, що внутрішні мотиви спонукають студента до діяльності задля задоволення пізнавальних потреб, спрямованих на процес здоров'язбережувальної діяльності: навчання заради формування готовності до означеної діяльності, що зводиться до отримання знань, формування вмінь та навичок, інтересу та бажання її провадити.

Тому однією з важливих функцій викладача є стимулювання позитивної мотивації кожного студента до здоров'язбережувальної діяльності.

Прогнозуємо, що формування позитивної мотивації майбутніх учителів біології та основ здоров'я до застосування здоров'язбережувальних технологій залежатиме від усвідомлення необхідності створення здоров'язбережувального освітнього середовища та розуміння особливостей формування здоров'язбережувальної компетентності учнів.

Для того, щоб усвідомити необхідність створення здоров'язбережувального освітнього середовища, майбутнім учителям потрібно: мати потребу в збереженні та зміцненні здоров'я учнів та власного здоров'я; відчувати відповідальність за життя і здоров'я оточуючих; мати стійке бажання змінюватися, самовдосконалюватися, підвищувати фахову компетентність.

Для формування розуміння майбутніми вчителями особливостей формування здоров'язбережувальної компетентності учнів фахова підготовка повинна бути спрямована на ознайомлення студентів з нормативними документами: «Державним стандартом базової середньої освіти» [5], «Концепцією реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року» [9], «Професійним стандартом за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)» [11] та ін.), що регламентують запровадження компетентнісного підходу в освітній процес закладів загальної середньої освіти.

Підготовка майбутніх учителів біології та основ здоров'я до формування здоров'язбережувальної компетентності учнів здійснюється під час аудиторної, позааудиторної роботи та в процесі проходження студентами виробничої практики.

Під час аудиторної роботи ключову роль у системі фахової підготовки майбутніх учителів біології та основ здоров'я до застосування здоров'язбережувальних технологій відіграє методична підготовка, зокрема, при вивченні освітніх компонент «Методика викладання інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» та «Методика навчання біології».

Основними видами методичної підготовки студентів до впровадження компетентнісного підходу є: розробка планів-конспектів уроків та позакласних заходів із використанням здоров'язбережувальних та інтерактивних технологій, виконання навчальних проєктів здоров'язбережувального змісту, ознайомлення з досвідом використання здоров'язбережувальних технологій вчителів-практиків.

У процесі виробничої практики у майбутніх учителів біології та основ здоров'я формуються практичні вміння та навички застосовувати отримані знання здоров'язбережувального змісту у повсякденному житті, вміння та навички розвитку в учнів здоров'язбережувальної компетентності.

Отже, реалізація першої умови формування позитивної мотивації майбутніх учителів біології та основ здоров'я до застосування здоров'язбережувальних технологій в закладах загальної середньої освіти залежатиме від розвитку усвідомлення необхідності створення здоров'язбережувального освітнього середовища та розуміння особливостей формування здоров'язбережувальної компетентності учнів. Вона спрямована на осмислення майбутніми вчителями значущості збереження здоров'я підрастаючого покоління та розуміння потреби підвищувати власну здоров'язбережувальну компетентність.

Другою педагогічною умовою є *вдосконалення змісту освітніх компонентів, форм та методів фахової підготовки, орієнтованої на підготовку майбутніх учителів біології та основ здоров'я до здійснення здоров'язбережувальної діяльності в закладах загальної середньої освіти.*

Аналіз навчального плану здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за предметною спеціальністю 014.05 Середня освіта (біологія та здоров'я людини) та освітньо-професійної програми «Біологія та здоров'я людини. Фізична реабілітація» Бердянського державного педагогічного університету показав наявність ряду освітніх компонентів (психолого-педагогічної та професійно-практичної підготовки) здоров'язбережувального спрямування, які можуть формувати готовність майбутніх учителів біології та основ здоров'я до здоров'язбережувальної діяльності.

Основним потенціалом формування здоров'язбережувальних знань, умінь та навичок для майбутніх учителів біології та основ здоров'я є вивчення дисциплін професійно-практичної підготовки: «Гігієна», «Теорія здоров'я та здорового способу життя», «Методика викладання інте-

грованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут», «Методика навчання біології», «Здоров'язбережувальні педагогічні технології», «Безпека життєдіяльності з основами медичних знань».

Серед фахових компетентностей та програмних результатів навчання, які формуються на означених вище дисциплінах і дозволять майбутньому вчителю проєктувати освітній процес як здоров'язбережувальний, розвивати особистісну здоров'язбережувальну діяльність учнів виділено наступні:

ФК 3. Здатність забезпечувати безпечне освітнє середовище, використовувати здоров'язбережувальні технології під час освітнього процесу.

ФК12. Здатність формувати в учнів культуру здорового та безпечного життя.

ФК 13. Здатність застосовувати методи й засоби викладання інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» для розвитку здібностей учнів.

ПРН 7. Уміти проєктувати психологічно безпечне й комфортне освітнє середовище, виявляти булінг серед учнів та протидіяти йому, організувати співпрацю учнів та комунікацію з їхніми батьками.

ПРН 14. Знати основні закони і положення теорії здоров'я та здорового способу життя; демонструвати готовність до забезпечення охорони життя й здоров'я учнів в освітньому процесі та позаурочній діяльності.

ПРН 16. Знати, розуміти та застосовувати принципи, форми, сучасні методи, методичні прийоми викладання інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» в закладах загальної середньої освіти.

До змісту освітньої компоненти «Здоров'язбережувальні педагогічні технології» включено теми, які дозволять опанувати майбутніми вчителями біології та основ здоров'я здоров'язбережувальними освітніми технологіями; знаннями, вміннями та навичками організації здоров'язберігаючої діяльності учнів на уроках; засвоїти модель здоров'язбережувальної діяльності учителя [8].

Ефективність формування готовності майбутніх учителів біології та основ здоров'я до застосування здоров'язбережувальних технологій залежатиме від використання в освітньому процесі закладу вищої освіти інноваційних форм, методів та засобів навчання. Це сприяє вихованню творчої особистості вчителя, здатного до проведення нетрадиційних уроків та позакласних занять, формуванню в учнів ключових компетентностей, що сприяють здоров'ю. Такий підхід формує у студентів стійкий інтерес до педагогічної професії, підвищує мотивацію до професійного самовдосконалення.

Особливого значення у підготовці майбутніх учителів біології та основ здоров'я до здоров'язбережувальної діяльності набуває використання, зокрема, на практичних заняттях з методики викладання інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» та методики навчання біології,

інтерактивних методів, методу проєктів, рольових та ділових ігор, кейс-методу та ін. Під час практичних занять студенти аналізують модельні навчальні програми та підручники, самостійно проводять уроки та поза-класні заходи з предметів, впроваджуючи здоров'язбережувальні технології навчання. Такі методи навчання ґрунтуються на демократичному стилі взаємодії, ініціативності, творчості; зорієнтовані на отримання якісних знань, розвиток професійних умінь та навичок, стимулюють саморозвиток студентів.

Організація групової та парної форм роботи, обговорення різних життєвих ситуацій забезпечують продуктивну взаємодію між студентами, засвоєння нового досвіду, створюють можливість для самореалізації кожного.

Використання інтерактивних методів навчання в освітньому процесі, дозволяє викладачу демонструвати студенту нетрадиційні форми проведення занять, навчає майбутнього вчителя застосовувати їх у майбутній професійній діяльності, а отже, сприяє формуванню методичної та здоров'язбережувальної компетентностей.

Невід'ємною складовою фахової підготовки вчителя майбутніх учителів біології та основ здоров'я є виробнича практика в закладах загальної середньої освіти. Під час проходження виробничої практики (4 курс, 7 семестр) здобувачі вищої освіти вдосконалюють практичні вміння та навички підготовки та проведення уроків біології та основ здоров'я (інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут») різних типів і видів із застосуванням здоров'язбережувальних технологій та технік; організують освітню роботу з учнями, спрямовану на збереження та стимулювання здоров'я; аналізують уроки з точки зору здоров'язбережувальної педагогіки; вдосконалюють вміння та навички підготовки і проведення різноманітних виховних заходів валео-гігієнічного змісту; досліджують та оцінюють організацію освітнього процесу в закладі загальної середньої освіти (розклад уроків, організацію режиму школи, режим дня учнів) з точки зору здоров'язбережувальної педагогіки.

У процесі такої діяльності у майбутніх учителів біології та основ здоров'я формуються знання, вміння та навички, необхідні для збереження й зміцнення як власного здоров'я, так і здоров'я учнів; практичні вміння застосовувати отримані знання здоров'язбережувального змісту у повсякденному житті; знання, вміння та навички розвитку в учнів здоров'язбережувальної компетентності.

При виконанні курсової роботи з методики навчання біології формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх учителів залежить від вдало обраної теми та правильно визначених завдань. Важливу роль при цьому відіграють курсові роботи, зорієнтовані на розв'язання проблем упровадження в процес

навчання біології здоров'язбережувальних технологій, формування здоров'язбережувальної компетентності учнів (наприклад: «Використання здоров'язбережувальних технологій на уроках біології», «Особливості формування в учнів знань і вмінь збереження й зміцнення здоров'я під час вивчення біології», «Здоров'язбережувальна діяльність учителя на уроках біології», «Формування здоров'язбережувальної компетентності учнів на уроках біології» та ін.).

Оновлення змісту фахової підготовки студентів також доцільно здійснювати шляхом наповнення здоров'язбережувальним змістом модулів й інших освітніх компонентів загальної та професійної підготовки переважно за рахунок самостійної роботи студентів.

Висновки. Формування готовності майбутніх учителів біології та основ здоров'я до застосування здоров'язбережувальних технологій в закладах загальної середньої освіти можливо в процесі професійної підготовки здобувачів вищої освіти на основі створення відповідних педагогічних умов: формування позитивної мотивації майбутніх учителів біології та основ здоров'я до застосування здоров'язбережувальних технологій в закладах загальної середньої освіти; вдосконалення змісту освітніх компонентів, форм та методів фахової підготовки, орієнтованої на підготовку майбутніх учителів біології та основ здоров'я до здійснення здоров'язбережувальної діяльності в закладах загальної середньої освіти.

Подальші дослідження передбачається провести в напрямку вдосконалення педагогічних умов формування готовності майбутніх учителів біології та основ здоров'я до застосування здоров'язбережувальних технологій в закладах загальної середньої освіти.

Література

1. Гончаренко С. Український педагогічний словник. К.: Либідь, 1997. 376 с.
2. Бойченко Т. Є. Освітні профілактичні програми. К.: Главник, 2006. 128 с.
3. Бухлова Н. В. Сутнісний зміст поняття «Самоосвітня компетентність». Наукова скарбниця освіти Донеччини. 2008. № 1. С. 4.
4. Великий тлумачний словник сучасної української мови. Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
5. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. К.: Академвидав, 2004. 352 с.
6. Державний стандарт базової середньої освіти : Постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#n16>
7. Іонова О. М., Лук'янова Ю. С. Формування здоров'я особистості в умовах навчального закладу : навч. посіб. Х.: ХДАДМ, 2012. С. 115–129.
8. Кара С. І. Сухарев Р. С. Професійна підготовка майбутніх учителів біології та основ здоров'я до формування здоров'язбережувальної компетентності школярів. *Актуальні питання впливу довкілля, фізичного виховання та спорту на здоров'я людини* : зб. наук. матеріалів VI Міжнародної науково-практичної онлайн конференції. № 6. Бердянськ : БДПУ, 2023. С. 110–112.

9. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text>

10. Поліщук Н. М. Все для уроку з основ здоров'я : книжка для вчителя. К.: Генеза, 2010. 152 с.

11. «Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)», затвердженого наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства №2736 від 23.12.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2736915-20#Text>.

12. Пехота О. М., Будах В. Д., Старева А. М. та ін. Підготовка майбутнього викладача до впровадження педагогічних технологій. К.: А.С.К., 2003. 240 с.

13. Khatuntseva S., Kabus N., Portyan M., Zhernovnykova O., Kara S., Knysh S. The Method of Forming the Health-Saving Competence of Pedagogical Universities' Students. *Revista Romane a scapentru Educatie Multidimensionala*, 12 (1), (2020), 185–197. URL: <https://publons.com/publon/3245501/>

References

1. Honcharenko, S. (1997). *Ukrainskyi pedahohichniy slovnyk* [Ukrainian pedagogical dictionary]. Kyiv : Lybid. [in Ukrainian].

2. Boichenko, T. Ye. (2006). *Osvitni profilaktychni prohramy* [Educational preventive programs]. K.: Hlavnyk. [in Ukrainian].

3. Bukhlova, N. V. (2008). *Sutnisnyi zmist poniattia «Samoosvitnia kompetentnist»* [The essential meaning of the concept of «Self-educational competence»]. *Naukova skarbnytsia osvity Donechchyny*, 1, 4. [in Ukrainian].

4. *Velykyi tлумachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy* (2005). [A large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language]. Irpin: VTF «Perun». [in Ukrainian].

5. Dychkivska, I. M. (2004). *Innovatsiini pedahohichni tekhnolohii* [Innovative pedagogical technologies]. K. : Akademydav. [in Ukrainian].

6. *Derzhavnyi standart bazovoi serednoi osvity* : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 30.09.2020 № 898 [State standard of basic secondary education: Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated September 30, 2020 № 898.] Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#n16> [in Ukrainian].

7. Ionova, O. M. & Lukianova, Yu. S. (2012). *Formuvannya zdorovia osobystosti v umovakh navchalnogo zakladu* [Formation of personal health in the conditions of an educational institution] : navch. posib. Kh. : KhDADM, 115–129. [in Ukrainian].

8. Kara, C. & Sukhariev, R. (2023). *Profesiina pidhotovka maibutnikh uchyteliv biolohii ta osnov zdorov'ia do formuvannya zdoroviazbezpezhuvainoi kompetentnosti shkoliariv* [Professional training of future teachers of biology and the basics of health to the formation of health-preserving competence of schoolchildren]. *Aktualni pytannia vplyvu dovkillia, fizychnoho vykhovannia ta sportu na zdorovia liudyny* : zb. nauk. materialiv VI Mizhnarodnoi naukovopraktychnoi onlain konferentsii, 6. Berdiansk : BDPU, 110–112. [in Ukrainian].

9. *Kontsepsiia realizatsii derzhavnoi polityky u sferi reformuvannya zahalnoi serednoi osvity «Nova ukrainska shkola» na period do 2029 roku* [The concept of implementation of state policy in the field of general secondary education reform «New Ukrainian School» for the period until 2029]. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text> [in Ukrainian].

10. Polishchuk, N. M. (2010). *Vse dlia uroku z osnov zdorovia* [All for a lesson on the basics of health] : knyzhka dlia vchytelia. K. : Geneza. [in Ukrainian].

11. «Profesiinyi standart za profesiiamy «Vchytel pochatkovykh klasiv zakladu zahalnoi serednoi osvity», «Vchytel zakladu zahalnoi serednoi osvity», «Vchytel z pochatkovoї osvity (z dyplomom molodshoho spetsialista)», zatverdzenoho nakazom Ministerstva rozvytku ekonomiky, torhivli ta silskoho hospodarstva № 2736 vid 23.12.2020 [Professional standard for the professions «Teacher of primary classes of a general secondary education institution», «Teacher of a general secondary education institution», «Teacher of primary education (with junior specialist diploma)»], approved by order of the Ministry of Economic Development, Trade and Agriculture № 2736 dated 23.12.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2736915-20#Text>. [in Ukrainian].

12. Piekhota, O. M., Budak, V. D., Stareva, A. M. ta in. (2003). Pidhotovka maibutnoho vykladacha do vprovadzhennia pedahohichnykh tekhnolohii [Preparation of the future teacher for the introduction of pedagogical technologies]. K.: A.S.K. [in Ukrainian].

13. Khatuntseva, S., Kabus, N., Portyan, M., Zhernovnykova, O., Kara, S., & Knysh, S. (2020). *The Method of Forming the Health-Saving Competence of Pedagogical Universities Students*. Revista Romane ascapentru Educatie Multidimensionala, 12 (1), 185-197. URL : <https://publons.com/publon/32455010/> [in English].

АНОТАЦІЯ

У статті проаналізовано педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів біології та основ здоров'я до застосування здоров'язбережувальних технологій в закладах загальної середньої освіти.

Під педагогічними умовами готовності майбутніх учителів біології та основ здоров'я до застосування здоров'язбережувальних технологій розуміється сукупність особливостей функціонування освітнього середовища, які впливають на розвиток професійних якостей майбутнього вчителя, забезпечують результативність його фахової підготовки та формують готовність до застосування здоров'язбережувальних технологій в закладах загальної середньої освіти.

На основі аналізу наукових досліджень виокремлено педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів біології та основ здоров'я до застосування здоров'язбережувальних технологій в закладах загальної середньої освіти: 1) формування позитивної мотивації майбутніх учителів біології та основ здоров'я до застосування здоров'язбережувальних технологій; 2) удосконалення змісту освітніх компонентів, форм та методів фахової підготовки, орієнтованої на підготовку майбутніх учителів біології та основ здоров'я до здійснення здоров'язбережувальної діяльності.

Зазначено, що реалізація першої педагогічної умови формування готовності майбутніх учителів біології та основ здоров'я до застосування здоров'язбережувальних технологій залежатиме від розвитку усвідомлення необхідності створення здоров'язбережувального освітнього середовища та розуміння особливостей формування здоров'язбережувальної компетентності учнів. Вона спрямована на осмислення майбутніми вчителями значущості збереження здоров'я підростаючого покоління та розуміння потреби підвищувати власну здоров'язбережувальну компетентність. Реалізація другої умови залежатиме від використання в освітньому процесі закладу вищої освіти інноваційних форм, методів та засобів навчання.

Визначено фахові компетентності та програмні результати навчання, які дозволять майбутньому вчителю проектувати освітній процес як здоров'язбережувальний.

Ключові слова: педагогічні умови, майбутні вчителі біології та основ здоров'я, здоров'язбережувальні технології.